

citandi officium divinum ad multiplicationem beneficiorum non multiplicat, præfertur. — Contraria sententia communis est, quam docuit D. Thomas, Quodlib. 4, art. 13, et secuti sunt Palud., in 4, d. 45, q. 5; Major, d. 12, q. 6; Turrecr., d. 91, in princ.; Albert. de Ferrariis, tract. de Horis Canoniciis; et Joan. de Lignano, in Clem. 1, de Celeb. Missar., est que tam universali et indubitate consuetudine recepta, ut non possit in moralem dubitationem adduci. Ratio autem a priori est, quia licet Ecclesia præceperit recitare officium habenti beneficium, nullibi præcepit recitare plures idem officium habenti plura beneficia: et consuetudo sufficienter interpretatur non esse hanc mentem illius præcepti. Et declaratur a simili, quia licet Ecclesia præceperit, ut qui habet ordinem sacrum, totum officium semel in die dicat, non ideo præcepit ut qui habet plures ordines sacros, plures dicat officium. Et hoc exemplum facile solvit fundamentum alterius sententiae: nam licet aliquis titulus sit sufficiens ratio obligationis, non semper multiplicatio titulorum multiplicat obligationes, sed auget eamdem, ut pluribus titulis debeatur. Ut sacerdos religiosus habens beneficium regulare, tribus rationibus professionis, ordinis, et beneficii, ad recitandum tenetur, et tamen non propterea tenetur ad tria officia, sed ad unum tribus titulis. Itaque hoc ex institutione pendet: institutio autem Ecclesie non est ut eadem persona obligetur ad recitandum sæpius in eodem die, etiamsi ex pluribus capitibus teneatur. Neque in hoc aliquid peculiare afferri potest, quod in iure ecclesiastico vel naturali fundatum sit. De ecclesiastico constat, quia scriptum non invenitur, et consuetudo est in contrarium; de naturali vero patet, quia haec res non est naturalis juris, sed humani, vel, ut sit naturalis obligatio, supponit humanam institutionem.

8. Suppositis stipendiis, nulla adhuc datur obligatio ex jure naturæ, sive illa consideretur respectu fidelium, sive institutorum beneficiorum. — Dices, suppositis stipendiis, jus naturæ obligare. Sed contra, quia vel stipendum consideratur respectu fidelium, qui vel ex bonis suis conferunt ad hæc stipendia solvenda ministris Ecclesie, vel fuerunt patroni, vel institutores talium beneficiorum; vel consideratur respectu ipsius Ecclesie, aut Pontificis ordinantis modum hujus obligationis ad officium ratione beneficii. Prior consideratio non sufficit ad hanc obligationem in particuli-

re imponendam, quia licet fideles solvant decimas ad sustentandum ministros Ecclesie, et ideo ipsi teneantur ex justitia populo ministrare, tamen determinare materiam hujus obligationis, et distribuere onera ministrorum, ad Ecclesiam pertinet: Ecclesia autem nunquam voluit ut propter quoscumque redditus eadem persona sæpius dicat officium in die, etiamsi propter varios beneficiorum titulos illos recipiat. Et quamvis aliqua beneficia patrimonialia ex voluntate instituentium interdum habeant peculiaria onera designata, nunquam invenietur de onere divini officii aliquid peculiariter in hujusmodi institutionibus declaratum, neque Ecclesie consuetudo illud fert, sed semper supponit haec obligatio ut annexa beneficio; ergo nec propter voluntatem specialem instituentium, dici potest ex pluribus beneficiis hujusmodi oriri obligationem dicendi plures officium. Et fortasse si aliquis tentaret hoc onus imponere, censeretur tam alienum ab usu Ecclesie, ut non admitteretur, neque justum reputaretur.

9. Una oratione maxime publica pluribus satisfit beneficiorum obligationibus, et quomodo. — Tandem adjungere possumus considerationem aliam juxta opinionem eorum, qui putant quod recitatio divini officii, etiamsi pro pluribus fiat, non minus valet singulis, quam si pro uno tantum diceretur, ut sentit Hieronym. citatus in c. Non medioriter, de Consec., d. 5, dicens: *Cum pro cunctis animabus psalmus vel missa dicitur, nihil minus quam si pro uno quolibet ipsorum diceretur, accipitur:* quod est intelligendum quoad vim impetrandi, que in his orationibus publicis, que nomine Ecclesie fiunt, præcipue consideranda est. Nam in eis non per se attenditur meritum, vel satisfactio particularis personæ recitantis officium; nam si ille sit in statu peccati mortalis, nihil meretur vel satisfacit, et tamen vere implet præceptum, et munus suum, solvendo pensum orationis sue. Vereque impetrat, seu impetrare potest, non tam attenta conditione sue personæ, quam spectata Ecclesie sanctitate, in cuius nomine orat, et Dei liberalitate, et speciali dilectione ad Ecclesiam suam. Quoad hunc ergo effectum probabile est, etiam si talis oratio fundatur pro multis, non minus impetrativam esse pro singulis, quia cum ad hunc effectum non attendatur valor, quem oratio habet a persona orante, non minuitur in singulis, eo quod ad plures extendatur, quia dignitas Ecclesie est sufficiens ad omnes, et non minuitur accepta-

bilitas (ut sic dicam) intercessionis ejus apud Deum pro aliquo, eo quod pro pluribus intercedat. Sic ergo quamvis aliquis officium canonicum semel dicat pro pluribus ecclesiis, aut populis, prout necessarium fuerit ad solvenda debita plurium beneficiorum, pro omnibus sufficienter satisfaciet. Et quamvis opinio illa incerta sit quoad æqualem vim, quam tribuit orationi factæ specialiter pro uno, vel factæ pro multis respectu singulorum, etiam iu persona Ecclesie, quia etiam ex hac parte est finiti valoris, ut attigi supra l. 1, et in 3 tom., disp. 79, sect. 12, circa finem, nihilominus præsenti instituto satis est quod illa precatio pro multis, prout fit in persona Ecclesie, est apud Deum magnæ efficacie pro singulis; nam hoc satis est ad satisfaciendum illi obligationi, quia non tenetur is qui habet beneficium, ita orare pro illis quibus obligatur, ut perfectissimo modo, seu totaliter (ut sic dicam) totam Ecclesie auctoritatem ad imprestandum interponat, quia nulla est naturalis ratio hujus obligationis, neque Ecclesia illam imposuit, ut ostensum est.

10. Navarri sententia impugnatur, et ejusdem rationes diluvuntur, atque adeo difficultas proposita enodatur. — Qui ex duobus beneficiis alterum injuste possidet, non tenetur bis recitare. — Ad rationes Navarri jam fere resonum est ex dictis, quia licet in aliis casibus possit quis teneri ad distinctas solutiones plurium debitorum, vel per plures res, vel per plures actiones, ut dicendo, vel audiendo bis Missam, quando vel ex verbis præcepti, vel ex natura talis materiae id satis constitutum, nihilominus sæpe etiam contingit ut una actione dupli obligationi satisfiat, ut eodem jejunio, vel eadem Missa, vel eadem peregrinatione. Præsens ergo obligatio hujus posterioris generis est, ut aliis exemplis magis similibus est declaratum. Solum est advertendum sermonem esse de illo, qui legitime possidet duo beneficia, ita ut utriusque verum jus habeat; nam si utrumque vel alterum injuste et indebitate possideat, clarum est non posse recitando satisfacere pro illo, vel illis quorum non est dominus nec justus possessor: quod verum est, etiamsi sæpius in die recitet, quia deest illi fundamentum ut possit facere fructus suos. Dicunt tamen Pal. et Maj., tunc quodam modo indirecte teneri ad plura officia, quia defraudat illis Deum et Ecclesiam. Sed haec obligatio immediate solum est ad dimittendum beneficium male possessum, et restituendum fructus, non vero specialiter ad reci-

tandum iterum ratione illius: unde si ex suppressione, quod male retinet beneficia, obligetur ad recitandum, vel ut vitet scandalum, vel ut Ecclesie in publico officio satisfaciat, tunc semel tantum recitando satisfaciet. Majori ergo ratione idem dicendum est de omni clero qui legitime utrumque obtinet, sive quia talia sunt, ut jure communi non sint incompatibilia, et sine fraude vel surreptione sunt obtenta, sive quia ex legitima dispensatione comparata fuerunt. Nam eo ipso illi concessum est ut semel recitando, fructus utriusque beneficii obtinere possit, dummodo, si beneficia alia officia vel servitia postulant, illis, juxta exigentiam eorum, per se vel alios satisfaciat, nam haec obligatio naturalis est, supposita beneficiorum institutione.

CAPUT XIX.

UTRUM BENEFICIUM OBLIGET AD RECITANDUM EX VI SOLIUS TITULI, VEL POSSESSIONEM ETIAM REQUIRAT.

4. Prima suppositio: jus ad beneficium non sufficit ad obligationem recitandi. — Quoniam in beneficio inveniuntur et jus ad fructus, et fructus ipsi, declarandum necessario est, an jus sine fructibus, vel fructus sine jure ad hanc obligationem sufficient. Primum in hoc capite, secundum in sequenti expediemus. Jus autem beneficii aequatur titulo, et quasi consummatur possessione: loquimur autem de jure in re, nam jus ad rem potest antecedere titulum per provisionem nondum acceptatam, vel præsentationem aut nominationem. Certum est autem hoc jus ad beneficium non sufficiente ad obligationem recitandi, quia illud jus non est beneficium, neque qui illud habet, potest beneficiarius appellari. Atque ita etiam est certum, ante acquisitum titulum beneficii non oriri obligationem recitandi. In reliquis vero sunt plura dubia, videlicet, an solus titulus ante possessionem obliget ad recitandum; item an saltem possessione sufficiat sine fructibus, et sine spe illorum, vel an sint necessarii fructus, et an illi debeat esse sufficientes, vel satis sint exigui.

2. Prima sententia, titulum beneficii sine actuali possessione obligare ad recitandum. — In hac ergo materia variae sunt opiniones. Prima est, titulum solum beneficii sine actuali possessione ejus, imo etiamsi pro tunc haberi non possit, sed violenter impediatur, sufficere ut aliquis teneatur ratione beneficii ad reci-

tandum, dummodo habeatur moralis spes obtinendi possessionem. Ita tenet Navar., c. 7 de Orat., n. 28 et 29, ubi ait, provisum ad beneficium, priusquam suum consensum p̄ebeat, non teneri ad recitandum, quia nondum habet jus in beneficium, licet habeat aliquod jus ad illud, quatenus est ei debitum, juxta cap. *Si tibi absenti*, de Præben., in 6. At vero statim ac p̄aebet consensum, et ei facta est collatio, jam teneri ad recitandum etiam ante acceptam possessionem, quia jam habet jus in re, et dominium beneficii, et ex eo tempore ei debentur fructus, quamvis eos non sit obtenturus, donec possessionem accipiat. Semper autem Navar., ultra titulum, requirit expectationem moralem, non solum possessionis, sed etiam fructuum respondentium illi tempori, in quo non habuit possessionem, ita ut si fructus illius temporis non speraret, non teneretur in illo recitare, in quo convenit cum tertia sententia statim referenda. Ita declarat in dicto loco, et in Manuali, cap. 25, num. 103 et seq.

3. *Secunda sententia: ad obligationem recitandi ex beneficio necessariam, esse possessionem cum titulo.* — Secunda sententia est ad obligationem recitandi ex beneficio necessariam quidem esse possessionem cum titulo beneficii; hanc tamen sufficere sine fructibus, et sine ulla spe illorum, etiam pro illo tempore, pro quo quis ad recitandum obligatur. Ita sentire videntur Palud., in 4, dist. 15, q. 5; et Turrecr., dist. 91, in princ., q. 14. De priori parte hujus sententiae statim dicemus. Ratio vero alterius partis esse videtur, quia iura dicunt teneri ad recitandum, qui habet beneficium: sed qui titulum et possessionem necepit, vere, ac simpliciter habet beneficium, quia fructus vel spes eorum non pertinent ad substantiam beneficii: unde ille potest gaudere honoribus et privilegiis clericorum habentium beneficium, et poterit habere sedem in choro, et suffragium in capitulo, si beneficium tale sit; ergo ille tenetur ad recitandum, quia jus aliam conditionem non requirit, nec limitationem adhibet, et ubi jus non distinguit, nos distinguere non debemus.

4. *Tertia sententia, titulum et beneficium non sufficere ad obligationem recitandi pro eo tempore quo nec recipiuntur fructus, nec exspectantur.* — Tertia sententia est, titulum et beneficium non sufficere ad obligationem recitandi, pro eo tempore pro quo aliquis non accipit, neque expectat habere aliquos fructus, vel quia per Papam fuerunt alteri applicati,

vel quia ex consuetudine vel alio titulo non debentur pro primo vel secundo anno possessionis beneficii, vel quia servire non potest, et cogitur servire per alium cum congrua sustentatione, vel per vim et injustitiam impeditur ne illos accipiat, sine spe recuperandi. Ita Cajet., in Summa, verb. *Hora*; Soto, lib. 10 de Justitia, q. 5, art. 3; Armilla, verb. *Hora*, num. 1, ubi inclinant etiam Sylvest. et alii Summistæ. Fundamentum est, quia moraliter, et humano modo loquendo, ille perinde se habet pro eo tempore, ac si non haberet beneficium, cum stipendio illius non fruatur. Et confirmatur, quia cum dicitur beneficium dari propter officium, maxime intelligitur de beneficio quoad fructus, qui sunt veluti stipendum propter officium; ergo cum dicitur beneficium obligare ad recitandum, intelligi debet de beneficio fructuoso. Nam qui altari deservit, ex illo debet vivere, seu participare, 1 ad Corinth. 9; ergo qui de illo non participat, non obligatur recitare. Neque ab hac sententia videtur dissentire Medina, quæst. 7 de Orat., nam licet affirmet teneri ad recitandum eum, qui nullos fructus ex beneficio accipit, quia accipit illud cum pensione solvendi omnes fructus alteri, totum hoc fundat in voluntaria acceptatione cum illo onere; unde si invitus id faceret, fortasse oppositum sentiret, quia videtur sequi per argumentum a contrario, quamvis ipse distinete hoc non declarat.

5. *Tenetur ad recitandum, qui volens ac sciens beneficium accipit, cuius fructus recipiat alter; contra vero si per illum non stat.* — Atque hoc modo tenent eamdem opinionem Ledesma, in 4, p. 2, q. 16, art. 4, dub. 5; Aragon, 2, 2, quæst. 83, art. 12; et Corduba, in Summa, quæst. 186, et potest sumi ex Sylvester, verb. *Hora*, quæst. 2, distinct. 2. Et cum hac limitatione suadetur hæc sententia: primo, quia in illo casu revera ille habet beneficium et jus ad fructus: quod autem illos non lucretur, voluntate ejus factum est, licet de licentia Pontificis; ergo apud illum manet tota obligatio divini officii, quia nec Pontifex illum abstulit, ut per se constat, nec ipse potuit a beneficio illam separare sua voluntate. Et confirmatur: nam tenetur cui reservatur pensio, non ex vi illius canonicum officium dicere, ut infra videbimus; ergo necesse est ut qui recipit beneficium, hanc etiam obligationem recipiat, non enim debet Ecclesia suo servitio privari. Confirmatur secundo: nam ille, qui hoc modo acceptavit beneficium, te-

netur ad quocumque aliud servitium debitum ex vi beneficii, etiamsi fructus non percipiat; ergo etiam tenebitur ad hoc servitium recitandi horas. At vero si contingat, aliquem accipere beneficium illo modo non voluntate sua, sed jussu Pontificis, hi auctores sentiunt in eo casu non obligari, quia tunc nec per se, nec per alium recipit fructus, nec per illum stat quominus eos recipiat, sed per Pontificem, qui beneficium illo modo contulit. Et ita declarant hanc sententiam expresse Aragon. et Ledesma, atque ita in re non dissentiant a tercia opinione, sed illam limitant, ut intelligatur, quando fructus involuntarie non percipiuntur. Quæ limitatio et per se est rationi consentanea, et non est aliena a mente auctorum primæ opinionis. Nam ipsi asserunt, tunc aliquem deobligari ab onere divini officii propter fructus non perceptos, quando per illum non stat, quominus illos recipiat; quoties autem voluntarie illis renunciavit expesse, vel tacite, per illum stat quominus eos recipiat; ergo. Item, qui voluntarie suscipit officium onerosum, renuncians stipendio ejus, obligatus manet ad satisfaciendum, et implementum officium, et multo magis, si consentiat ut stipendium detur alteri, pro quo ipse vult laborare; ergo a fortiori tenebitur beneficiatus in dicto casu ad dicendum officium, quia non tantum hoc modo se obligat, sed etiam accipit in se jus perpetuum, quod aliquando poterit sibi prodesse ad percipiendos fructus, ut si pensionarius moriatur.

6. *Secunda suppositio: ultra titulum requiritur saltem probabilis et moralis spes possessionis ad obligationem recitandi.* — Praeter has opiniones, non invenio aliquem dixisse, solum titulum beneficii sine spe possessionis, vel etiam cum spe illius, et sine spe fructuum, obligare ad recitandum. Ideoque hoc imprimis supponimus tanquam fundamentum certum, quia nullo jure vel consuetudine probari potest talis obligatio; et ideo cum ab auctoribus non asseratur, non est facile imponenda. Et hic maxime habet locum illa ratio, quod ille potius nomine quam re habet beneficium; et ideo non comprehenditur sub lege obligante habentes beneficium, quæ cum onerosa sit, restringenda potius est, quam extendenda. Et hoc etiam confirmat fundamentum tertiae sententiae: et ex sequenti assertione a fortiori confirmabitur. Sit ergo certum, ultra titulum requiri saltem probabilem et moralem spem possessionis acquirendæ.

7. *Prima assertio: beneficium non obligat ad*

recitandum officium ratione solius tituli ante acquisitam possessionem. — Primo, sententia Navarri improbat, et ejus fundamenta solvuntur. — Ultra hoc vero dico primo: beneficium non obligat ad recitandum officium ratione solius tituli ante acquisitam possessionem, nisi per beneficiatum stet habere illam. Hæc assertio, licet sit incerta propter auctoritatem et rationem Navarri, nihilominus est probabilior; illam enim aperie supponunt Turrecr. et Palud. supra, et Major, in 4, dist. 12, q. 6, ad 9. Docet ex professo Flaminius, lib. de Resign. benefic., q. 9, n. 18, eujus sententiam probabilem judicat Azor, lib. 10, c. 4, q. 7. Adducit autem Flaminius in hujus sententiae favorem eundem Navar., Conc. 17, de Celeb. Missar., sed immrito, quia ibi loquitur de eo, cui nondum erat collatum beneficium, nec habebat jus seu titulum in re, sed tantum ad rem, unde potius sentit, quod si facta esset collatio, obligatur ille ad recitandum, et ita ibi confirmat quod in aliis locis dixerat. Addit etiam ille auctor, ita esse usu receptum in Curia Romana, de quo mihi non constat; si tamen id constiterit, pro lege sufficiet, maxime cum nullum sit jus in contrarium, et hæc res maxime pendeat ex positivo jure, vel consuetudine. Nam ex sola rei natura opinio Navarri non sufficienter probatur, primo, quia in jure non censetur quis perfecte, et quasi consummate habere beneficium, donec pacificam ejus possessionem habeat, vel saltem per illum stet quominus habeat, argumento cap. *Licet Episcopus*, de Præbend., in 6. Secundo, quia licet quis habeat dominium (ut ita dicam) radicale, seu proprietatis beneficii a die collationis, nondum tamen habet dominium utile (ut sic dicam), et ideo merito potest non obligari statim ad laborandum in vinea, donec utilitatem ex illa accipiat, vel ad hoc habeat quasi proximam potestatem. Neque satis est quod postea sit percepturus fructus illius temporis; tum quia hoc non est universale, ut patet in canonicatibus, et aliis similibus præbendis; tum maxime quia hæc ipsa spes est semper incerta, quantumvis probabilis sit; saepè enim provisio fit et acceptatur Romæ, et postea in Hispania, verbi gratia, mille impedimenta inveniuntur, quia vel alias intrusus est colorato titulo, vel alias prius impestraverat, et similia; ergo non debet quis obligari ad persolvendum officii canonici debitum, priusquam perfecte sit assecutus beneficium et possessionem ejus; tunc enim mo-

raliter potest esse certus de fructibus, et non aliter.

8. *Præcedens assertio limitanda est, dummodo per illum non stet possessionem non accipere.* — Videtur ergo hæc opinio satis probabilis. Addita vero est illa restrictio, dummodo per aliquem non stet quominus possessionem beneficii consequatur; quia si vel malitiose moras prætendat, aut negligenter se gerat, non debet fraudus, vel negligentia illi prodesse, neque Ecclesia privanda est officio suo propter culpam beneficiati. At vero si moralem diligentiam adhibeat, rationabiliter excusat ab onere recitandi, donec possessionem accipiat. Quod si tunc inveniat aliquos fructus correspondentes priori tempori, ex quo titulum accipit, id accidentarium est; nam sæpe etiam contingere potest ut nulli sint, et nullum erit inconveniens, quod pro illo tempore stipendum aliquantulum augeatur: nam interdum etiam contingit, ut successor reservertur omnes fructus, non solum a tempore accepti tituli, sed etiam a tempore vacationis beneficii, quo tempore futurus successor recitare non tenebatur. Denique si debitum usum et institutionem beneficii consideremus, illud augmentum in commodum Ecclesiæ, et usum pauperum maxima ex parte redundare debet, et non est a ratione alienum, ut inde etiam possit juvari beneficiatus ad majores alias expensas, quæ in initio suscepti beneficii fieri solent.

9. *Qui per litem impeditur ne possessionem accipiat beneficii cuius habet titulum, pro eo tempore ratione solius tituli deobligatur recitando.* — *Navarri sententia in contrarium.* — Ex hac vero solutione a fortiori infertur, quotiesquis, recepto titulo et acquisito jure in beneficium, per litem impeditur ne possessionem accipiat, non teneri pro eo tempore ad recitandum ratione solius tituli. Patet ex illo principio, quod caret possessione, et per eum non stat. Et ita tenent autores proxime citati. Contrarium tamen tenet Navar., d. c. 7 de Orat., num. 28, dicens, habentem justum titulum beneficii, si pro illo ejusque possessione litigat, et habita sententia adepturus sit fructus illius temporis, obligari ex vi tituli ad recitandum, secundum omnes, inquit, etiamsi non accepisset, neque accipere posset possessionem, quicquid præfati tanquam magis Theologi, quam Canonistæ senserint. Ipse vero neminem in particulari pro sua sententia refert: ad illam tamen videtur accessisse Ledesm., in 4, p. 1, q. 16, art. 4, dub. 5, prop. 6, quam-

vis non explicit an loquatur de illo qui possessionem non habet. Præterea, quod me magis movet, Navarrus nullum jus seu decretum adducit, quod Theologum cogat a Theologis dissentire. Sed hac tantum ratione utitur, quod fructus recepti saltem post litis contestationem actori debentur, si vincat, etiamsi contra possessorem supra proprietatem litiget, tam in spiritualibus quam in profanis.

10. *Ostenditur durante lite neminem ratione solius tituli teneri ad recitandum, contra sententiam Navarri.* — Verumtamen hæc ratione non cogit; nam, esto debeantur fructus, si vincat, multis tamen modis fieri potest ut non vineat, etiamsi justum titulum habere videatur; cur ergo in illo dubio obligabitur quis ad recitandum, cum in jure expresse cautum non sit? Item hujusmodi lites tam solent esse diuturnæ ac morosæ, ut sit valde consuetum, et fortasse optimum consilium, non obstante justo titulo, compositionem facere cum intruso, et relinquere illi fructus quos accepit, vel magnam eorum partem; ergo illud debitum est valde incertum, et morale est ut non perducatur ad effectum; ergo non est salis ut statim ac sine mora quis obligetur. Præterea, vel alius litigans possidet beneficium, vel neuter possidet: si alius possidet, ille tenetur pro tunc recitare, quia tenetur ad totam administrationem beneficii, et quia necesse est ut saltem habeat titulum coloratum, et actu fruatur beneficio, ratione possessionis et actualis ministerii, et ob illum exteriorem titulum, ut sie dicam, seu speciem veri tituli; ergo non est cur pro eo tempore alter obligetur, quia omnino est ab administratione remotus, et quia non oportet ut hoc pecuniale onus duabus imponatur. Si vero neuter possidet, cur ille, qui putat se habere justum titulum, obligandus est ad statim recitandum, cum nihilominus res sit dubia, et per illum non stet quominus litiget, vel caret beneficio, et labores multos et expensas pati prius deleat, quam beneficium pacifice possideat? Et profecto videretur potius obligandus ad recitandum is, qui injuste litigat, et impedit alium, quia ille etiam injuriosus est Ecclesiæ, quam privat suo debito ministro; et ideo videtur obligandus ut subeat onera, quibus possit aliquo modo Ecclesiæ incommodum recompensare. Vel certe si uterque litigans putat se habere jus, et bona conscientia litigat, necesse est ut causa sit dubia; ideoque difficile videtur aut utrumque obligare ad recitandum, cum beneficium non postulet duplex officium, neque

tunc sit divisum inter duos; aut obligare unum potius quam alterum, cum moraliter non appareat major ratio, quando uterque invincibiliter putat, ut supponimus, se habere jus. Neuter ergo videtur obligandus: et quod tunc Ecclesia patiatur, et careat illo servitio vel officio, est per accidens, nam tunc est beneficium quasi vacans. Est ergo hæc pars satis probabilis, supposita probabilitate prioris fundamenti, quod pacifica possessio requiratur ad obligationem recitandi titulo beneficii.

CAPUT XX.

AN JUSTE POSSIDENS BENEFICIUM, ET NON RECIPIENS FRUCTUS, EXCUSETUR, VEL OBLIGETUR RECITARE.

1. *Prima assertio: post titulum et pacificam possessionem beneficii statim quis tenetur recitare, licet statim fructus non percipiat, dummodo speret percipere.* — Dico primo: post titulum et pacificam possessionem beneficii, statim quis tenetur recitare, quamvis fructus beneficii non statim accipiat, si habet moralem spem certam obtinendi illos. Ita docent Navarrus, Turrecremata, Paludanus, Corduba, Sylvester, ac Medina locis citatis; et Toletus, lib. 2 sue Instructionis, c. 14, in fine, quamvis ille etiam de non habente possessionem loqui videatur. Tamen post acceptam possessionem fere omnes Doctores videntur in hoc convenire, et probari potest ex jure: nam ille tenetur ad recitandum, qui habet beneficium; sed ille jam perfecte et complete habet, quandoquidem et est dominus, et possidet; ergo tenetur ad recitandum, nam iura obligant habentem beneficium. Deinde, ad hanc obligationem non est necessaria anticipata perceptio fructuum: alias nisi quis cum possessione beneficii inveniat fructus, quos statim accipiat, non obligabitur statim ad recitandum, quod ridiculum est; sufficit ergo expectatio fructuum beneficii jam possessi. Quod autem hæc expectatio brevior vel longior futura sit, non potest variare obligationem, cum nullus terminus certi temporis in hoc sit jure prescriptus, nec ratione possit designari. Satis ergo est quod expectatio sit moraliter certa, licet executio moras alias vel difficultates habeat. Tandem ille, qui sic possidet beneficium, habet administrationem ejus, et tenetur ad alia onera beneficii; ergo etiam ad hoc onus recitandi. Imo si beneficium inserviat ut potest, vix potest non habere aliquod emolumenitum, vel

distributionum, vel oblationum, quæ ad altare fiunt, vel aliud simile pro qualitate beneficii: hoc autem per se satis est ad obligationem recitandi.

2. *Secunda assertio: qui beneficium, et administrationem ejus acceptat cum onere solvendi alteri omnes fructus in pensionem, licet integræ solvat, adhuc obligatur ad recitandum ratione illius.* — Dico secundo: qui beneficium et administrationem ejus acceptat et recipit cum onere solvendi alteri omnes fructus in pensionem, licet integræ illos solvat, non liberatur ab obligatione recitandi horas canonicas ratione talis beneficii. Hæc assertio in ordine ad externam praxim (ut ita dicam) videri potest non multum referre, quia sic beneficiati esse solent clerici in sacris, et ita si non recitent, non excusabuntur a culpa mortali, et semper excusabuntur ab obligatione restituendi, cum fructus non percipient. Nihilominus tamen et erit gravior culpa, si utroque titulo ordinis et beneficii tenentur, et sæpe poterunt non esse clerici in sacris, praesertim in canonicatibus, et aliis similibus præbendis, et tunc ex sola obligatione beneficii pendebit tota ratio culpæ. Probatur ergo assertio primo, in ordinario modo obtinendi hæc beneficia per voluntarium consensum; nam qui sic recipit beneficium voluntarie, et quasi ex pacto, obligatur ad illius beneficii administrationem, et cedit juri suo quoad fructus in favorem alterius; ergo tenetur integræ administrare beneficium; ergo et recitare: nam hæc est una ex potissimum partibus illius administrationis. Patet consequentia, quia volenti et consentienti non fit injury, et quia unusquisque tenetur implere pacta et promissa, et quia neque Papa sic conferens beneficium, intendit auferre illi hoc onus, neque ipse potest sua se voluntate liberare, cum sit intrinsecum ipsi beneficio.

3. *Probatur assertio.* — Et confirmatur primo, quia sicut fructus beneficii dantur propter officium recitandi, ita etiam dantur propter officium ministrandi sacramenta, si sit beneficium euratum, vel propter assistentiam in choro, si sit canonicatus, et sic de aliis; sed non obstante pensione omnium fructuum, ille tenetur ad cætera munia beneficii, et ad residendum; ergo eadem ratione tenebitur ad recitandum. Confirmatur secundo, quia pensionarius, postquam omnino reliquit beneficium, non tenetur ad officium canonicum recitandum, ut infra dicemus; ergo oportet ut qui accipit beneficium, illam obligationem in se recipiat, alioquin et divinus cultus notabiliter